

Ulovlig arbeid ved skipsverft & Arbeidstilsynets sanksjoner

Metoderapport SKUP 2022

Innsendere: Øyvind Gustavsen oyvind.gustavsen@nrk.no 93 88 67 88
Arne Fredrik Næss arne.fredrik.nass@nrk.no 99 45 08 03
Ann Eli Nøsen ann.eli.nosen@nrk.no 91 87 41 31

Tidsperiode: Innledende undersøkelser og feltarbeid ble gjennomført i 2021. Publisering har skjedd siden mai 2022. Arbeidet fortsetter i 2023.

Avdelinger: Undersøkende nett-redaksjonen i NRK Dokumentar og Samfunn, i samarbeid med distriktskontoret i Møre og Romsdal.

Prosjektleder: Ståle Hansen i Dokumentar og Samfunn.

Bemanning: Innledende undersøkelser og feltarbeid ble gjennomført i 2021 av hovedsakelig én journalist. Våren 2022 ble teamet utvidet til tre personer, to i Oslo og en i Møre og Romsdal, frem til publisering av de fire første sakene. Siden midten av juni 2022 har én journalist vært dedikert til prosjektet. Vi har fått bistand av NRKs research-senter og kolleger til enkelte oppgaver.

Data-programmer: Dokumenter og bilder har vært delt i One Drive, der alle har hatt tilgang. Trello og Excel har vært brukt til gjøremålslistene og for å holde orden på innsynskrav. Excel og SQ Lite har vært brukt i arbeidet med datasett.

Begrepsbruk: Av hensyn til kildevern vil vi noen steder i rapporten bruke omtrentlige begreper om kilder. Dette er med mennesker med god kjennskap til verftbransjen eller A-krim. Når vi omtaler økonomiske sanksjoner fra Arbeidstilsynet brukes ordene bot og overtredelsesgebyr synonymt.

Sted og dato: Oslo, 16. januar 2023.

Innhold

1 Innledning	1
FASE 1: VERFTVERSTINGENE	1
2 Innledende undersøkelser	1
2.1 En viktig undring	1
2.2 En lite omtalt bransje	2
2.3 Ulykkesstatistikken ledet oss til selskaper	2
2.4 Kartlegging av selskaper	2
3 Unik tilstedeværelse som metode	3
3.1 Tett på, men likevel uavhengig	3
3.2 Inn bak porten	3
4 Timelønn på 30 kroner	3
4.1 Testing av hypoteser	3
4.2 Bygging av et speilarkiv	4
4.3 Innsyn i lønnsopplysinger	5
4.4 Veien rundt innsynsnekten	5
4.5 Valuta som nøkkel	6
5 Jakten på utnyttede arbeiderne	7
5.1 Facebook-bilder og Google Street View	7
5.2 Tabben som kan ha stengt døra	7
5.3 Den kaotiske portlisten	7
6 En sjelden dom	8
6.1 E-innsyn-fella	8
6.2 Dekoding av stammespråk	8
6.3 «Voksenopplæring» fra tingretten	8
FASE 2: DET TANNLØSE TILSYNET	9
7 Rekordgebyret som forsvant	9
7.1 Hvordan vi fant ut at gebyret var rekordstort	9
7.2 Innsats for samtidig imøtegåelse	9
7.3 Gebyret som forsvant	10
8 ...og hvordan det ledet oss til å finne opp en ny metode	10
8.1 Egen erfaring som referanse	10
8.2 Striden om hva som er et dokument	11

8.3 En ny metode	12
9 Arbeidstilsynet stanger hodet i arbeidsmiljøloven.....	12
9.1 Undring som metode	12
9.2 Sammenligning med lovens forarbeider.....	13
9.3 Selskaper som ikke svarer	13
FASE 3: STORTINGET VÅKNER.....	14
10 Hvordan Stortinget omsider fikk svar	14
10.1 Åpen innsynsbegjæring.....	14
10.2 Spørsmålet som ikke ble besvart	14
10.3 Et offentlig brev finnes alltid to steder	15
11 Milliardspriket	15
11.1 Identifisering av gebyrsprik og tilsynsorganer	15
11.2 Sammenligning av lovhjemler.....	15
11.3 Kartlegging av partienes standpunkt	16
12 Utfallet av politianmeldelsene	16
12.1 Identifisere ukjent-faktoren.....	16
12.2 Finne ut hvilke data som fantes.....	16
12.3 Spøringer i datasettet.....	17
12.4 Innsyn i saksnumre.....	17
12.5 Unike funn.....	17
12.6 Forklaringen som ikke stemte.....	18
12.7 Nye forslag på Stortinget om å styrke Arbeidstilsynet	18
13 Bite seg fast	18
13.1 Bot og bedring?.....	18
13.2 Ingen straff for 30 kroner i timen	19
14 Spesielle erfaringer	19
14.1 Løpende publisering som metode	19
14.2 Pressemelding som brekkstang	19
14.3 Det allmektige tilsynsorganet	19
15 Avsløringer og konsekvenser.....	20

VEDLEGG: Liste over publiserte saker

1 Innledning

For tusen år siden reiste vikingskip fra Norge ut i verden på tokt og oppdagelsesferder. I dag reiser turister til Antarktis og andre fjerne himmelstrøk, i luksuriøse cruiseskip bygget i Norge.

Det er rundt 70 skipsverft i Norge. Mange er hjørnesteinsbedrifter i lokalsamfunn langs kysten. Men skipene bygges ikke lenger bare av lokalt ansatte. Nei, hundrevis av arbeidere flys inn til Norge fra hele verden for å jobbe så mye som mulig i intensive perioder.

Hvordan har gjestearbeiderne det egentlig på jobb? Det har vi undersøkt gjennom en unik tilgang til kontroller ved Norges største verftkonsern. Gjennom et stort innsynsarbeid har vi kartlagt Arbeidstilsynets reaksjoner og oppfølging overfor norske verft og deres utenlandske leverandører. Vi har gransket om lovbrudd har fått konsekvenser. Vi har også undersøkt om Arbeidstilsynets verktøy er egnet til å avdekke, følge opp og sanksjonere lovbrudd.

NRKs journalistikk har ført til, eller bidratt til, flere konsekvenser:

- De største verftene har innført nye rutiner og kontroller for å sikre et lovlig arbeidsliv.
- For første gang har det blitt offentliggjort en oversikt over virksomheter som har fått overtredelsesgebyr for brudd på arbeidsmiljøloven og størrelsen på bøtene.
- Stortinget har vedtatt at arbeidsmiljølovens skal endres så Arbeidstilsynet kan gi langt høyere bøter.
- Stortinget har også vedtatt at arbeidslivskriminalitet av grov karakter som fast rutine skal politianmeldes av Arbeidstilsynet.
- To andre stortingsforslag om å styrke Arbeidstilsynet, med flere ansatte og nye lovhjemler til å hente inn informasjon og sanksjonere ved lovbrudd, skal behandles våren 2023.

Dette gir håp om et lovlig arbeidsliv for flere – inkludert gjestearbeiderne som bygger skip i sjøfartsnasjonen Norge.

Rapporten er delt i tre faser som følger den naturlige utviklingen i prosjektet.

FASE 1: VERFTVERSTINGENE

2 Innledende undersøkelser

2.1 En viktig undring

[Dagsrevyen 14. desember 2020](#) hadde et innslag om et stort korona-utbrudd på et skipsverft i Hyllestad i Sogn. I reportasjen uttalte Erlend Hatleberg, assisterende direktør ved Havyard verft, at personaloversikten var mangelfull: *«Det som har kommet fram i ettertid, er at her skal det være en grundigere oversikt med tanke på ID, nasjonalitet, telefonnummer og mye større grad av sporing som har kommet fram nå i ettertid.»*

At et verft, midt i den mørkeste koronaperioden, ikke hadde oversikt over hvem som jobbet på stedet, var underlig. Mon tro om det var mer som ikke var på stell?

2.2 En lite omtalt bransje

I 2021 begynte vi å undersøke arbeidslivskriminalitet i samfunnet. Vi hadde bakgrunns-samtaler med Økokrim, Nasjonal tverretatlig analyse- og etterretningssenter, politiet, Arbeidstilsynet, fagforeninger og ideelle organisasjoner. De pekte på ulike bransjer.

Via ideelle organisasjoner kom vi i kontakt med arbeidere som hadde erfart skyggesidene i transport-, renhold- og verftbransjene. En øst-europeer som hadde jobbet på et av de store verftene i Møre og Romsdal, fortalte sjokkerende historier om lange dager, lav lønn, sosial kontroll og svarte penger. Kunne det virkelig stemme?

Søk på Google og Retriever viste at slike forhold i verftbransjen var lite omtalt. Dessuten kom en offentlig tjenesteperson under en bakgrunnsamtale med en oppsiktsvekkende uttalelse: Arbeidsforholdene ved enkelte verft er like ille som i byggebransjen før oppryddingen begynte der. Dette gjorde at vi besluttet å rette søkelyset mot verftbransjen.

2.3 Ulykkesstatistikken ledet oss til selskaper

For å få et inntrykk av bransjens arbeidsforhold ba vi Arbeidstilsynet om innsyn i ulykkesstatistikken for verft-industrien de siste ti årene. Vi tenkte dette kunne gi oss en indikasjon på etterlevelsen av HMS-regelverket.

Offisiell ulykkesstatistikk tar utgangspunkt i arbeidsgivers næring. Men Arbeidstilsynet påpekte at mange verftsarbeidere jobber for leverandører registrert med andre næringskoder. Derfor fikk vi statistikk der verft var arbeidsgiver, innleier eller arbeidssted. Slik fikk vi en komplett oversikt over den reelle ulykkesstatistikken ved norske verft.

Statistikken viste tre dødsfall og 135 alvorlige ulykker på ti år. Vi sammenlignet dette med andre bransjer: Transport, jordbruk og bygg- og anlegg. Verft-tallene var ikke spesielt høye. Likevel er en ulykke ofte et resultat av at ting ikke er gjort etter boka. Vi bestemte oss derfor for å se nærmere på rundt tjue selskaper knyttet til ulykkene. Vi ba Arbeidstilsynet om saksnumrene, søkte og fikk innsyn i sakene.

2.4 Kartlegging av selskaper

Vi presenterte vår research i NRKs nettverk for undersøkende journalistikk og fikk innspill til metoder i den videre kartleggingen. Vi lærte at Lovdata Pro-tilgang gir anledning til å søke etter dommer mot virksomheter, men fant ingen relevante dommer. Vi søkte også på Factiva.com¹, uten å finne noe av interesse der heller.

I Bizweb² valgte vi kronologi som visningsmodus og så at flere selskaper enkelte år økte fra få til flere hundre ansatte, og så ble nedlagt kort tid senere. Det så heller ikke ut som at regnskap var levert for året aktiviteten var størst. Det syntes vi var mistenkelig. Vi søkte også på selskapsnavnene på tvers av alle etatene i E-innsyn³ og fikk nesten bare treff hos Arbeidstilsynet. Gjennom innsyn så vi at ulovlig arbeidstid var en gjenganger. Som oftest lukket Arbeidstilsynet saken, etter at selskapene hadde lovet bedring. Vi syntes det virket naivt.

---

¹ En internasjonal database, som eies av Dow Jones, med opplysninger og mediesaker om firmaer.

² En database over selskaper i Norge, som NRK har tilgang på.

³ einnsyn.no er en søketjeneste for dokumenter i offentlig sektor. Rundt 140 organer har postlister her.

3 Unik tilstedeværelse som metode

3.1 Tett på, men likevel uavhengig

Ettersom mange av de største verftene i Norge ligger i Møre og Romsdal, kontaktet vi politidistriktet der for å få deres vurdering av bransjen. Vi fortalte i grove trekk om vår research, for å underbygge henvendelsen.

Politiet var svært ordknappe. Vi var usikre på hvordan tolke dette. Men etter noen dager kom de tilbake til oss med interessante opplysninger. Det viste seg at de hadde avventet klarering før de kunne fortelle om «Operasjon verft». Dette var en stor pågående kontroll av verftsindustrien, og særlig utenlandske underleverandører, i regi av A-krim-samarbeidet⁴.

Vi spurte om å følge dem på jobb. Mens politiet var positive, var de andre etatene usikre. Å ha med NRK var i utgangspunktet utenfor deres komfortsone. Vi inngikk da skriftlige avtaler med hver etat, som tydeliggjorde NRKs rolle og hvordan vi skulle forholde oss til taushetsbelagte opplysninger.

3.2 Inn bak porten

En søndag ettermiddag høsten 2021 satt vi i skjul bak noen busker sammen med to sivilkledd politifolk. Kikkerten var rettet mot verftet i andre enden av bukta. Politiet så etter aktivitet på en helligdag. Det kunne bli viktig informasjon i kontrollen av arbeidstider ved verftet. Neste dag reiste vi med politiet, Arbeidstilsynet og Skatteetaten til to av Norges største verft: Vard Søviknes og Vard Langstein. Vi fortalte verfts-direktørene at vi ville dokumentere det uanmeldte tilsynet og understreket at Vard-konsernet skulle få kommentere tilsynsfunn før publisering. Vi ble sluppet inn mot en avtale om å ikke avbilde arbeidere på en identifiserende måte.

Innenfor porten observerte vi at tilsynsmyndighetene ba om en portliste, som viste hvem som var på jobb. Denne kunnskapen benyttet vi oss da vi senere fikk innsyn i slike portlister.

Ved Vard Søviknes jobbet denne dagen rundt 1000 personer med å bygge ekspedisjons-cruiseskipet «Viking Octantis». Arbeidere ble innkalt til intervjuer, og på et bakrom ble opplysninger kontrollert. Vi var flue på veggen hele dagen, noe som ga unike TV-bilder. Vi fikk også være med da verftledelsen ble konfrontert med dagens funn: Rotete kontrakter, firmaer som ikke var registrert i Norge, utenlandske arbeidere som ikke hadde vært på ID-kontroll og manglet skattekort. Dette ga grunnlag for våre egne undersøkelser senere.

Spesielt én samtale - på bakrommet - som vi fanget på kamera, ga retning videre. Politiet og Arbeidstilsynet var sjokkert over at enkelte arbeidere hadde fortalt om en timelønn på 15 rumenske leu, noe som visstnok tilsvarte 30 kroner. Dette måtte vi til bunns i.

4 Timelønn på 30 kroner

4.1 Testing av hypoteser

Vi var nysgjerrige på om slike arbeidsforhold var noe verftbransjen hadde hatt lenge, og ønsket oss en oversikt over tidligere tilsyn.

---

⁴ A-krim-samarbeidet i Møre og Romsdal består av politiet, Arbeidstilsynet og Skatteetaten.

På Arbeidstilsynets nettsider fant vi overordnet tilsynsstatistikk, og antok at dette også fantes på bransjenivå. Vi spurte SSB om hjelp til å identifisere næringskoder for skipsverft, og fikk oppgitt kode 30.111, 30.112, 30.115 og 33.150. Så ba vi tilsynet om statistikk på disse kodene: «Statistikken må minimum vise (...) Antall tilsyn, antall tilsyn med reaksjoner, antall reaksjoner, andel tilsyn med reaksjon. Hvis mulig vil jeg gjerne også bryte ned reaksjoner presisert på type. Hvis mulig vil jeg gjerne ha presisert/kunne filtrere på tema for tilsynet (ulykke, arbeidstid, HMS etc).»

Hensikten med en slik oversikt var å teste våre hypoteser:

1. Verftene hadde ikke blitt sjekket tidligere. Det kunne forklare ulovlige arbeidsforhold.
2. Verftene hadde blitt sjekket tidligere, uten at det ble avdekket ulovligheter.
3. Ulovlige arbeidsforhold var avdekket tidligere og verftene burde ha ryddet opp.

Uansett hvilken hypotese som var riktig var det journalistisk interessant, mente vi.

Statistikken viste 616 tilsyn, hvor 61 prosent hadde ført til reaksjoner fra Arbeidstilsynet. Men reaksjonene var milde. Kun ti overtredelsesgebyrer var skrevet ut. Dessuten var HMS, og ikke arbeidslivskriminalitet, tema for de fleste tilsynene. Vi ba også om en oversikt over alle tilsyn de siste ti år ved de to verftene vi hadde besøkt, Vard Søviknes og Vard Langsten, med reaksjoner i sakene. Det var gjennomførte 17 tilsyn. Igjen var reaksjonene lite alvorlige.

Hypotese to var styrket. Det var gjort mange tilsyn, men avdekket lite alvorlig. Vi så her en mulig retning for det videre arbeidet: Kanskje evnet ikke Arbeidstilsynet å ta skurkene?

4.2 Bygging av et speilarkiv

Etter et uanmeldt tilsyn gjenstår mange undersøkelser før myndighetene konkluderer. Vi ville skaffe oss kontroll på den løpende korrespondansen.

Utfordringen var at to av de tre etatene som deltok i «Operasjon verft» har få dokumenter som er offentlige. Politiets dokumenter er i hovedsak hemmelige, særlig ved pågående etterforskning. Skatteetaten har taushetsplikt om konkrete skattesaker, siden det regnes som «noens personlige forhold». Hos Arbeidstilsynet er imidlertid de fleste dokumenter offentlige. Derfor satte vi inn støtet her.

På E-innsyn søkte vi opp de to Vard-verftene vi hadde besøkt, og utenlandske selskaper med arbeidere der. Som innlogget bruker på E-innsyn lagret vi saksnumre og kunne følge utviklingen gjennom få klikk. Navn på de utenlandske selskapene fikk på tre måter: Vi ba om og fikk innsyn i portlistene, som vi hadde blitt klar over under tilsynsbesøket. Vi fikk også navn gjennom kildesamtaler og fra logoer/firmanavn synlig på våre egne bilder fra verftbesøkene. Totalt sjekket vi rundt tjue firmaer og fikk innsyn i flere hundre dokumenter.

En utfordring var at filnavnet ofte var intetsigende. Det kunne hete «tilbakemelding» og mangle saks- og dokumentnummer. Derfor døpte vi om filnavn og opprettet mapper for hvert saksnummer. I praksis bygde vi oss et speil av Arbeidstilsynets eget arkiv. Ved jevnlig å sammenligne vårt speil med E-innsyn, kunne vi enkelt identifisere nye dokumenter i nummerrekken.

I et regneark noterte vi firmanavn, land, saksnumre, lovbrudd og reaksjoner fra Arbeidstilsynet. Vi la inn kommentarer dersom vi stusset over noe i reaksjonene, for eksempel om de var oppsiktsvekkende milde.

4.3 Innsyn i lønnsopplysninger

Som en del av de innledende undersøkelsene i 2021 hadde vi bedt Arbeidstilsynet om innsyn i kontrakt og lønns slipper til utenlandske arbeidere i et privat norsk firma i verftbransjen. Tilsynet sladdet imidlertid opplysninger om lønn. De mente lønnsopplysningene var «*noens personlige forhold*» og dermed taushetsbelagt, i tråd med forvaltningsloven § 13 1. ledd.

Etter å ha fått avslaget, leste vi i Justisdepartementets rettleider til offentleglova. På side 80 står det: «*Heller ikkje ordinære opplysningar om løn og inntekt som går fram av offentlege skattelister eller følgjer offentleg kjende tariffsatsar eller standardløner elles for den aktuelle profesjonen, er å rekne som personlege tilhøve, og slike opplysningar er såleis ikkje underlagde teieplikt.*»

Formuleringen som var viktig for oss var «*offentleg kjente tariffsatsar*». Siden verftene hadde tariffavtale, var satsene offentlig kjente. Vi klaget på sladdingen og Arbeidstilsynet ga oss medhold. Slik fikk vi kontraktene uten sladding av avtalt lønn og lønns slipper uten sladding av utbetalt lønn. Vi anså seieren som prinsipielt viktig og forventet innsyn i lønnsopplysninger i andre firmaer vi ville undersøke. Men så enkelt var det ikke.

4.4 Veien rundt innsynsnekten

I 2022 sladdet Arbeidstilsynet igjen konsekvent opplysninger om lønn. Tilsynet mente på ny at disse opplysningene var taushetsbelagt. Vi klaget på dette, men tilsynet stod på sitt.

Vi klaget da til Arbeidstilsynets overordnede klageorgan, som heter Direktoratet for arbeidstilsynet, og viste til klagen vi hadde vunnet frem med, året før. Direktoratet ville imidlertid ikke legge vekt på vår tidligere innsynsseier. De skrev i sitt vedtak: «*Direktoratet kan ikke svare for hvorfor Arbeidstilsynet ga innsyn i den konkrete saken det vises til, men bemerker at dette uansett ikke vil være førende for direktoratets vurdering i vår sak.*»

Det var imidlertid én formulering som ga oss en idé til en annen vei til målet: «*Direktoratet ser at klager har anført gode grunner for at det skal gis innsyn i lønnsopplysningene, men vil bemerke at siden navnene allerede er gitt ut, er det uaktuelt å gi ut lønnsopplysningene i anonymisert form.*»

Det var altså koblingen mellom navn og lønnsopplysninger som var problemet.

Vi sendte da en ny innsynsbegjæring til Arbeidstilsynet og presiserte at vi ikke ville vite hvilke navn lønnen var knyttet til: «*Vi ber med andre ord Arbeidstilsynet gjøre et tilfeldig utvalg og ikke informerer oss om hvem de har valgt ut, men kan f.eks. kalle dem «arbeider 1, 2 og 3» – uten at dette samstemmer med navnerækkefølgen i dokumentet.*»

Arbeidstilsynet avsto på nytt. De mente det uansett var «*en risiko for at hvem opplysningene knytter seg til kan identifiseres*».

Løsningen ble å flytte blikket bort fra innsynssporet. Vi ba ganske enkelt om eksempler på hvilken timelønn som ble avdekket blant arbeidere på Vard Søviknes. Vi skrev: «*Trenger altså kun timelønna, ikke navn på selskap eller arbeidere.*»

Da fikk vi en oversikt over hvilke lønsspenn som var avdekket. Ett av disse skilte seg markant ut. Der var lønnsnivået 30-35 kroner. Summen var sammenfallende med det som rumenske arbeidere ved verftet hadde fortalt om. Vi trengte likevel mer dokumentasjon for å fastslå hvilket firma dette var.

4.5 Valuta som nøkkel

Det var flere selskaper fra Romania som var kontrollert under verftbesøkene. Vi hadde fått innsyn i tilsynsrapportene til alle. I rapporten om firmaet Epoxy Floor konkluderte Arbeidstilsynet med en timelønn på 17,86 ron. Muligens hadde tilsynet glemt å sladde beløpet. Men hva var en ron?

Vi googlet og lærte at Romania i 2005 hadde innført en ny valuta, med valutaforkortelse ron, etter en revaluering av den opprinnelige valutaen leu. Altså var både ron og leu betegnelser på rumensk valuta. Gjennom en valutakalkulator på nett sjekket vi hvor mange kroner 17,86 ron tilsvarte. Svaret: 35 kroner, med litt variasjon avhengig av hvilken dato valutakursen var satt.

Vi koblet sammen opplysningene vi hadde: Arbeidere ved verftet hadde fortalt om en timelønn på 15 leu, som tilsvarte rundt 30 kroner. Arbeidstilsynet hadde opplyst oss at ett firma hadde timelønn på 30-35 kroner. Tilsynsrapporten til det rumenske firmaet Epoxy Floor slo fast timelønn på 17,86 ron, som tilsvarte rundt 30 kroner.

Ergo kunne vi slå fast at Epoxy Floor var firmaet der arbeiderne hadde fortalt om - og Arbeidstilsynet hadde konkludert med - en timelønn på 30 kroner.

Vi spurte så Arbeidstilsynet hva arbeiderne ifølge tariffavtalen skulle hatt i lønn. Svaret var 180 kroner i timen.

Vi ville gi selskapet anledning til samtidig imøtegåelse og bestilte firmaattest fra Brønnøysundregisteret. Her fant vi kontaktinfo til selskapets advokat i Norge. Han avslø intervju, men hevdet arbeiderne hadde fått rett lønn gjennom doble lønnslipper. Vi ba om dokumentasjon på dette, noe han avviste. Vi publiserte derfor hans skriftlige forklaring på forholdene i nettsaken [Bygget luksusskip for luselønn](#). Samme kveld [sendte NRK syv minutter om verftavsløringen på Dagsrevyen](#).

Sakene skapte reaksjoner og konsekvenser:

- Vard sendte ut pressemelding der de erkjente svakheter og orienterte om nye rutiner for å sikre lovlige forhold.
- Norsk Industri-leder Stein Lier-Hansen erkjente at verftene ikke hadde gjort nok for å sikre gode arbeidsforhold.
- Arbeidsminister Marte Mjøs Persen mente saken viste behovet for en storrengjøring i arbeidslivet og skjerpede regler for å begrense innleie av arbeidere fra underleverandører.

- Arbeidstilsynet har i månedene etter publisering hjulpet verft med å identifisere risiko og etablere gode kontrollsystemer.

I Retriever hadde vi funnet en VG-reportasje⁵ fra 2021. Den viste at Fellesforbundet og reder Torstein Hagen hadde besøkt Vard Sjøviknes under byggingen av «Viking Octantis», kort tid før vi var der. Dermed hadde vi en inngang til å få fagbevegelsen på banen. Vi publiserte oppfølgingen: [LO-sjefen tornar mot verfta: – Det er slaveliknande kontraktar](#)

NRK fulgte opp med en [debatt på P2 Helgemorgen](#).

5 Jakten på utnyttede arbeiderne

5.1 Facebook-bilder og Google Street View

Vi ville gjerne prate med dem som hadde bygget cruiseskip for luse lønn. Vi gjorde flere forsøk, men en vedvarende motstand i prosjektet har vært at utnyttede arbeidere ikke vil snakke.

I tilsynsrapporten til Epoxy Floor fant vi navnene på arbeiderne som var sjekket. Vi søkte etter dem på Facebook og fant flere mulige profiler. Dersom vennelisten også viste navn som matchet tilsynsrapporten, antok vi at det var riktig person. Flere hadde lagt ut bilder på Facebook fra tiden sin i Norge. Vi sammenlignet bildene med Google Street View fra området rundt Vard Sjøviknes. Slik fikk vi verifisert at de hadde jobbet ved dette verftet.

Totalt fant vi åtte personer. Gjennom oppslag i Dun & Bradstreet⁶ så vi at firmaet i 2020 hadde ni ansatte. Vi hadde altså funnet nesten alle.

Vi sendte en melding via Messenger til de åtte Facebook-profilene vi hadde funnet. Der presenterte vi oss som journalister, spurte om de hadde jobbet i Epoxy Floor og fortalte at de trolig hadde fått ulovlig lav lønn i Norge. Ingen av henvendelsene ble besvart. Stillheten kan muligens forklares ved en tabbe vi gjorde:

5.2 Tabben som kan ha stengt døra

Ved verftene hadde flere av de utenlandske selskapene en tilstedeværende representant fra arbeidsgiver. Personen tituleres som «formann» i tilsynsrapportene. I vår iver etter å komme i kontakt med arbeidere, sendte vi ved en feil også melding til Epoxy Floors «formann». Selv om meldingen ble angret etter en times tid, synliggjøres det i Messenger hvem den angrede meldingen var sendt fra. Dette kan ha gjort selskapet klar over vårt forsøk på kontakt med arbeiderne og bidratt til at ingen svarte.

5.3 Den kaotiske portlisten

Vi hadde fått innsyn i begge portlistene Vard hadde sendt til Arbeidstilsynet fra kontrollene vi var med på. Listene, i PDF-format, viste navn på selskaper og arbeidere ved verftene denne dagen. En av portlistene viste også enkelte telefonnumre og e-post-adresser. Utfordringen var å koble dem til riktig navn og selskap, siden informasjonen var splittet opp på ulike sider, hvorav noen var kraftig sladdet.

---

⁵ www.vg.no/nyheter/innenriks/i/Orjr40/cruisekongens-nye-kurs

⁶ En database over selskaper i hele verden som NRK betaler for tilgang til.

Vi begynte å scrolle gjennom de 88 sidene. Da så vi at på hver tjueandre side dukket det opp nye kolonne-overskrifter. Det tydet på at PDF-en opprinnelig hadde vært et regneark. Ved å skrive ut alle sidene og legge arkene med kolonne-overskriftene øverst, kunne vi rekonstruere det opprinnelige regnearket, som et puslespill med 88 brikker (sider). Vi la dette utover i redaksjonen. Slik koblet vi navn på arbeidere med firmanavn, epost-adresser og telefonnumre. Puslespillet viste rundt 450 navn fordelt på 44 firmaer. Vi kontaktet personer som jobbet for selskaper under Arbeidstilsynets lupe. Ingen responderte. Muligens fryktet de for jobben hvis de snakket med media.

6 En sjelden dom

6.1 E-innsyn-fella

At Arbeidstilsynet finnes på E-innsyn er en fordel, siden man enkelt kan få oversikt over dokumenter i en sak. Men man kan også gå i E-innsyn-fella: Å tro at oversikten viser *alle* dokumentene i saken. Det er ikke tilfelle.

Under besøket ved verftene hadde vi sett arbeiderne fylle ut skjemaer da de ble intervjuet. Men disse skjemaene dukket ikke opp i E-innsyn. For å sikre at vi ikke gikk glipp av noe, droppet vi tidvis å sende innsynskrav via E-innsyn og sendte heller «altomfattende» innsynsbegjæringer på e-post: «*Jeg ber om innsyn i alle dokumenter tilhørende saksnr. XXX*»

På den måten ville vi sikre oss eventuelle dokumenter som ikke var ført opp i E-innsyn. Det var slik fikk vi tak i en e-post mellom Arbeidstilsynet og Skatteetaten om selskapet Izoton. E-posten inneholdt håndskrevne notater fra verftkontrollen, som skulle bli viktige.

6.2 Dekoding av stammespråk

På ett av notatarkene stod det tre bokstaver: «OTG». Gjennom kildesamtaler hadde vi lært «stamme-språket» til Arbeidstilsynet. OTG står for «overtredelsesgebyr». Altså en økonomisk smekk grunnet brudd på arbeidsmiljøloven.

At Vard hadde hyret et selskap som tidligere var tatt for alvorlige lovbrudd, syntes vi var underlig, og ba derfor om innsyn i vedtaket om gebyr. Det viste seg at vedtaket om gebyr var knyttet til en sak fra 2019, hvor selskapet hadde hatt oppdrag ved et annet stort verft: Ulstein verft. Dermed hadde vi dokumentasjon på at Vard ikke var den eneste store verftaktøren med urent mel i posen. Av ren nysgjerrighet spurte vi Arbeidstilsynet om gebyret fra 2019 var betalt. Det var det ikke - i påvente av rettssak, opplyste tilsynet.

En rettssak for brudd på arbeidsmiljøloven hører til sjeldenhetene. Det visste vi, siden en av journalistene et par år tidligere hadde undersøkt hvor ofte slike lovbrudd havner i retten, i forbindelse med et annet graveprosjekt⁷. Fra Arbeidstilsynet fikk vi vite at det formelt var Arbeidsdepartementet som var stevnet. Fra departementet fikk vi dato for den kommende hovedforhandlingen.

6.3 «Voksenopplæring» fra tingretten

En annen formulering i de håndskrevne notatene gjorde oss nysgjerrige: «*I kontrakt får de ikke lov å si hva de tjener.*» Izoton hadde visstnok kontraktfestet at arbeiderne ikke kunne

---

⁷ Om brudd på arbeidsmiljøloven i Oslo kommune, SKUP-rapporter levert i 2019 og 2020.

opplyse norske myndigheter om lønna si. Det var mistenkelig og noe vi måtte konfrontere selskapet med. Selskapets norske advokat ville imidlertid ikke snakke med oss før rettssaken.

For å finne ut hvilke dokumenter vi kunne få i forkant av rettssaken, ringte vi presseavdelingen i Oslo tingrett. Avdelingen er kjent for god service og vant i 2019 Presseforbundets åpenhetspris. Vi ba om en samtale for å lære hvilke dokumenter som i sivile saker produseres før partene møtes i rettssalen, og om disse normalt sett er offentlige. Slik lærte vi at partene ville sende sluttinnlegg og at det etter et planleggingsmøte ville skrives en fremdriftsplan i rettsboka. Vi ba om og fikk innsyn i dette, noe som gjorde at vi kunne stille forberedt i rettssalen.

Å møte opp i retten var også etisk viktig, for å gi Izoton anledning til å svare på Arbeidstilsynets påstand om kontraktfestet munnkurv om egen lønn. Da dommen var falt, publiserte vi saken: [Verft-selskap dømt for grove brudd på arbeidsmiljøloven](#)

FASE 2: DET TANNLØSE TILSYNET

7 Rekordgebyret som forsvant...

7.1 Hvordan vi fant ut at gebyret var rekordstort

Izoton ble dømt til å betale 600.000 kroner for ulovlig lange arbeidsuker, systematisk juks med timelister og underbetaling av arbeidere. Var ikke summen litt puslete som smekk?

Vi sammenlignet beløpet med selskapets omsetning, som vi fant i gebyrvedtaket: Nesten fem millioner euro, som tilsvarer rundt 50 millioner kroner. 600.000 kroner var altså bare en drøy prosent av omsetningen.

Vi ble nysgjerrige på hvor store bøter Arbeidstilsynet egentlig gir, og ba om en oversikt over de fem høyeste gebyrene de hadde gitt noen gang, med saksnumre, og ba om innsyn i alle sakene. Oversikten tok imidlertid ikke høyde for utfall av eventuelle klager. Derfor kontaktet vi Direktoratet for arbeidstilsynet og ba om innsyn i de endelige vedtakene. Slik fikk vi en korrekt topp fem-liste.

Fra en kilde fikk vi nyss om at det nærmet seg en kraftig reaksjon mot det spanske heisselskapet Electromecánica Del Noroeste, som hadde jobbet ved Vard Søviknes. I slike saker sender Arbeidstilsynet først et varsel om mulig vedtak, som selskapet kan kommentere. Deretter fattes det vedtak, med en klagefrist på tre uker. Dersom ingen klage kommer inn, er vedtaket rettskraftig. Det kan da gis innsyn.

Vi noterte klagefristen - og ba om innsyn da datoen var passert. Ettersom vi fikk innsyn, hadde ingen klage kommet. Vedtaket viste at det spanske selskapet hadde fått bot på 1,5 millioner kroner. Vi sammenlignet med topp fem-listen og så at boten var rekordhøy. Vi publiserte saken: [Monterte heiser i luksusskip – får rekordgebyr fra Arbeidstilsynet](#)

7.2 Innsats for samtidig imøtegåelse

Å få samtidig imøtegåelse fra det spanske selskapet til saken var krevende. Ifølge Brønnøysundregisteret var selskapet representert i Norge av et regnskapsbyrå. De ville ikke

si noe. Vi ringte selskapets kontor i Spania, men kom aldri gjennom til rett person. I korrespondansen mellom selskapet og tilsynet, som vi hadde innsyn i, fant vi e-post-adressene selskapet hadde brukt. Vi sendte e-post dit med lesebekreftelse, uten å få svar.

Etter noen dager ringte en norsk advokat oss. Han fortalte at han nå representerte selskapet og at rekordboten var påklaget. Det stusset vi over. Forutsetningen for vårt innsyn var jo at ingen klage var levert. Advokaten mente tilsynet tok feil om fristen. Vi måtte til bunns i de motstridende påstandene. Det skulle lede oss til å utvikle en ny metode for å fastslå tidspunkt i korrespondanse mellom firmaer og offentlige myndigheter. Men underveis skjedde det en ny omdreining i saken.

7.3 Gebyret som forsvant

Advokaten kontaktet oss på ny og fortalte at boten var slettet. Vi ba Arbeidstilsynet om innsyn i de siste dokumentene i saken, som nå hadde vokst til rundt 70 dokumenter. For å holde oversikt, plottet vi inn nøkkeldatoer i tilsynssaken på en tidslinje. Vi sammenholdt så selskapets forklaring og Arbeidstilsynets vurderinger med tidslinjen.

Slik fant vi ut at selv om selskapet hevdet de ikke ble klar over rekordgebyret før 13. mai, hadde de to dager *tidligere* i en e-post bedt Arbeidstilsynet om råd til hvordan klage på det. Vi så også at Arbeidstilsynet seks uker *etter* å ha slått fast at klagefristen var endelig og utløpt – likevel behandlet klagen – og slettet rekordgebyret.

Vi publiserte saken: [Arbeidstilsynet gjør helomvending – dropper rekordgebyr](#). Saken skapte reaksjoner fra fagbevegelsen og politikere, som vi fulgte opp i denne saken: [Arbeidstilsynet droppet rekordbot: – Lett å slippe unna med juks](#)

8 ...og hvordan det ledet oss til å finne opp en ny metode

8.1 Egen erfaring som referanse

Etter publiseringene ville vi undersøke nærmere de motstridende påstandene om klagefristen. Vi håpet å finne en metode vi kunne bruke i fremtidige saker om slike tvister.

Sentralt i Electromecánicas argumentasjon var påstanden om at selskapet aldri hadde mottatt to elektroniske brev fra Arbeidstilsynet om boten. Selskapet hevdet kun å ha fått ett fysisk brev i posten – etter lang tid. Klagefristen måtte regnes fra datoen dette brevet ble mottatt, mente selskapet.

Gjennom bakgrunnsamtaler lærte vi at Arbeidstilsynet som *hovedregel* sender brev elektronisk via Altinn.no.

Vi reflekterte da rundt vår private erfaring fra digital dialog med norske myndigheter via Altinn.no. Vi mottar varsler via sms og/eller e-post om nytt skattekort og andre viktige dokumenter. I innboksen i Altinn ligger elektroniske brev sortert kronologisk. Brev-tittelen skifter farge fra uthevet sort til grå når brevet er lest. Det finnes altså metadata som registrerer når elektroniske brev er sendt og åpnet. Det ville være rart dersom ikke disse dataene også finnes for korrespondanse mellom myndighetene og firmaer, tenkte vi.

8.2 Striden om hva som er et dokument

Vi stilte dette spørsmålet til Arbeidstilsynet: «*Kan tilsynet se i Altinn eller på andre måter om et dokument sendt via Altinn er lest/åpnet av mottakeren?*» Svaret var at de ikke kunne se det i Altinn, men i tilsynets sakssystem, som heter «Elements», eventuelt i loggen til tjenesten «SvarUt».

Dermed var det klart at metadataene fantes i Arbeidstilsynets systemer. Vi ba om innsyn i skjermdumper som viste hvorvidt Arbeidstilsynets to elektroniske brev om gebyr til Electromecanica - var åpnet/lest, når og av hvem. Tilsynet avsto med begrunnelsen: «*Informasjonen utgjør ikke et saksdokument, og faller derfor utenfor den offentlige innsynsretten*».

Vi stilte da i stedet tre faktaspørsmål til Arbeidstilsynet: Viser deres sakssystem at disse to dokumentene er åpnet/lest, hvis ja på hvilket tidspunkt ble de åpnet og hva hvem? Vi understreket at vi ikke krevde skjermbilder, kun skriftlig svar på spørsmålene. Men Arbeidstilsynet nektet å svare. De mente svarene ville inneholde taushetsbelagte opplysninger. Da valgte vi å klage på innsynsavslaget.

To dager før vi mottok Arbeidstilsynets avslag tok en av oss et kurs i innsynsjus⁸. Her var et av temaene hva som etter offentleglova regnes som et dokument. Vi anførte i klagen at tilsynets avslag hvilte på en altfor snever forståelse av dokumentbegrepet. Vi viste til offentleglova § 4: «*Med dokument er meint ei logisk avgrensa informasjonsmengd som er lagra på eit medium for seinare lesing, lytting, framsyning, overføring eller liknande.*»

Vi argumenterte også for at dokumentbegrepet er teknologi- og informasjonsnøytralt, jfr. Justisdepartementets rettleider side 44: «*Dette inneber at det ikkje har noko å seie korleis informasjonen er lagra, eller korleis han kjem til uttrykk, til dømes som tekst, lyd, bilde eller ein modell.*»

Tilsynet fastholdt avslaget, med blant annet denne begrunnelsen: «*Opplysningene er altså ikke lagret på noen måte i et dokument, men er en funksjon i Arbeidstilsynets arkiv-system.*» Klagen vår ble oversendt til Direktoratet for arbeidstilsynet for endelig behandling.

I våre utfyllende kommentarer viste vi til en prinsippavklaring i [Sivilombudets sak 2022/1297](#). Her konkluderte ombudet at en telefonlogg regnes som et dokument. Vi krevde jo også innsyn i loggede opplysninger.

Vi anførte også at dersom opplysningene vi krevde innsyn i ikke var å regne som et dokument, pliktet forvaltningen likevel å foreta en sammenstilling av informasjonen vi ba om, hvis dette kunne gjøres med «*enkle fremgangsmåtar*», i tråd med offentleglova § 9. Sammenstillingen ville da utgjøre et nytt dokument, som vi kunne få innsyn i.

Direktoratet ga oss medhold i vår dokument-forståelse og oversendte skjermbildene. De viste dato og tidspunkt for når Arbeidstilsynets elektroniske brev var sendt via Altinn og at Electromecanicas norske kontaktperson hadde åpnet ett av dem. Det var imidlertid åpnet to

---

⁸ I regi av Juristenes Utdanningscenter.

og en halv måned etter at det var sendt. Det var altså ikke slik at selskapet ikke hadde mottatt brevene. De hadde ligget uåpnet.

05.04.2022 15:34:48 **Varslet** 05.04.22 15:34 Tilsyn - varsel om overtredelsesgebyr Arbeidstilsynet EPHORTE ELECTROMECAÁNICA A DEL NOROESTE, S.A.

Forsendelseid: 13bb20e0-e21e-4f09-b1b0-41fdca1a7312

Mottaker
Org. nummer: 927317249
ELECTROMECAÁNICA DEL NOROESTE, S.A.
c/o Grant Thorton Økonomiservice AS
Kirkegata 15
0153 OSLO
Norway

Print
Konteringskode: Ressurs52403
Fargevalg: Farge
Sidevalg: To-sidig

Originaldokumenter
[Tilsyn - varsel om overtredelsesgebyr.pdf](#) (101.78 kB) (3f9e9)

Forsendelsefiler
Fil for print hos printleverandør: dokument-13bb20e0.pdf Last ned

Info
Størrelse : 101.78 kB

Forsendelsenker
Denne forsendelsen kan svares på via Edialog

Svar sendes til
Org. nummer: 974761211
Arbeidstilsynet
Postboks 4720 Torgarden
7468 TRONDHEIM

Metadata fra avleverende system:
Saksekvensnummer: 58959
Saksår: 2021
Journalår : 2022
Journalsekvensnummer: 83133
Journalposttype: U
Journalstatus: F
Tittel: Tilsyn - varsel om overtredelsesgebyr
Saksbehandler: Eirin Frigård

Ekspedering
05.04.2022 15:34:48 - Mottatt og tildelt id
05.04.2022 15:34:48 - Metadata er validert OK
05.04.2022 15:34:48 - Originaldokument lagret (Tilsyn - varsel om overtredelsesgebyr.pdf)
05.04.2022 15:34:48 - Forsendelsefil generert
05.04.2022 15:34:48 - Akseptert for ekspedering
05.04.2022 15:34:48 - Varsling sendt til Altinn. Forsendelsen vil ikke ettersendes som brevpost.
28.06.2022 13:00:53 - Lastet ned av administrator 100974 (Tilsyn - varsel om overtredelsesgebyr.pdf)

Her er et av skjermbildene vi fikk innsyn i. Nederst til venstre vises tidspunktet det elektroniske brevet ble sendt og når det ble åpnet. Den siste delen av personnummeret til personen som åpnet brevet er sladdet av Direktoratet for arbeidstilsynet.

8.3 En ny metode

Vi har ikke tidligere sett at innsyn i metadata fra Altinn-korrespondanse har vært brukt av journalister. Fremover kan dette brukes til å verifisere om og når brev fra det offentlige er mottatt og lest. Det er særlig relevant i tvister om klagefrist.

Metoden er nyttig langt utover Arbeidstilsynet. Elektroniske brev er den primære kommunikasjonskanalen for svært mange forvaltningsorganer.

Dessuten har alle med organisasjonsnummer, det vil si alle bedrifter, lag og organisasjoner, siden 2018 vært pliktig å ha en elektronisk varslingsadresse registrert i Enhetsregisteret. Det betyr at metadata om elektronisk korrespondansen mellom disse og myndighetene logges fortløpende i systemene - og kan dokumenteres i ettertid.

9 Arbeidstilsynet stanger hodet i arbeidsmiljøloven

9.1 Undring som metode

Undring har vært en viktig metode i arbeidet vårt. Det var undring rundt uttalelsene til en verftdirektør på Dagsrevyen som satte oss på sporet av verftene. Senere undret vi oss over Izotons puslete bot på 600.000. Nå stilte vi oss selv spørsmålet: Hvem har bestemt hvor store Arbeidstilsynets overtredelsesgebyrer kan være? Det satte oss på sporet av saken som endte med et stortingsvedtak om lovendring.

9.2 Sammenligning med lovens forarbeider

Vi ba tilsynet om en oversikt over deres satser for overtredelsesgebyr og tvangsmulkt. Svaret var at de ikke hadde faste satser. Men de henviste oss til arbeidsmiljøloven §18-10. Her er tilsynets gebyrtak fastsatt til å være 15 G, altså 15 ganger folketrygdens grunnbeløp. Vi sjekket på NAVs nettsider og fant ut at det utgjør 1,67 millioner kroner i dag.

Vi koblet denne observasjonen med én av tilsynssakene vi hadde bitt oss merke i fra topp fem gebyr-listen. Den handlet om det litauiske selskapet Staff 365, ved Kleven verft. Her hadde arbeidere blitt grovt utnyttet: Underbetaling og jobbing i opptil 41 dager i strekk. Det mest oppsiktsvekkende var at selskapet tjente på lovbruddene, selv om de ble tatt.

Ifølge Arbeidstilsynets endelige vedtak hadde Staff 365 spart minst 3,2 millioner kroner på underbetaling og tilsynet ville gi et gebyr på «*godt over kr 3 500 000*». Men det kunne de ikke, siden lovens gebyrtak var langt lavere.

For å skjønne hvorfor taket var satt til 15 G, gikk vi inn i forarbeidene til endringen av arbeidsmiljøloven fra 2014. Dette var året tilsynet fikk hjemmel til å gi overtredelsesgebyr. I lovproposisjonen fant vi nedfelt et viktig prinsipp: Som utgangspunkt skal overtredelsesgebyret «*overstige gevinsten som er oppnådd*» ved lovbrudd.

Dermed hadde vi identifisert et interessant problem: Lovens hensikt matchet ikke lovens ordlyd. Hensikten var å sørge for at lovbrudd ikke lønner seg, men gebyrtaket gjorde at det faktisk lønnet seg for Staff 365 å underbetale arbeiderne.

9.3 Selskaper som ikke svarer

Før vi publiserte saken ville vi få Staff 365 i tale. Det var lettere sagt enn gjort og illustrerer en type motstand vi har opplevd flere ganger i prosjektet: Utenlandske firmaer som har blitt tatt av Arbeidstilsynet vil ikke intervjues og svarer ikke på spørsmål fra oss.

Vi begynte å søke etter Staff 365 i Brønnøysundregisteret. Ingen treff. Det syntes vi var underlig, siden alle selskaper som driver virksomheter i Norge er pliktig å være registrert her. Det hadde vi lært fra Skatteetaten da vi var med på verftstilsyn. Vi sjekket så i Bizweb. Her kan man huke av for «også nedlagte firmaer» i søk. Da fant vi selskapet, med adresse i Litauen. Ved å klikke videre inn på firmaprofilen fant vi også en c/o-adresse i Norge: Regnskapsfirmaet Baltichus i Drammen. Vi kontaktet regnskapsfirmaets leder og ba om kontaktinformasjon til Staff 365. Vi fikk en lenke til Staff 365s profil på nettstedet www.rekvizitai.vz.lt. Dette er et register over selskaper i Litauen.

Her fant vi navn og mobilnummer til Staff 365s «direktorius» - altså direktør. For å verifisere at det var rett person, søkte vi opp navnet på LinkedIn og fant én profil. Men der var personen oppført med en annen stilling i et annet selskap: «Aros Marine».

En telefon til Litauen hjalp oss å nøste i dette. Vi ringte telefonnummeret oppgitt på Staff365s litauiske nettside. Kvinnen som svarte kunne ikke engelsk, og en kollega overtok samtalen. Hun henviste oss til Aros Marine. Vi spurte hvorfor hun viste til dette selskapet når vår sak handlet om Staff 365. Hun forklarte at det er eierskap mellom selskapene, uten å presisere nærmere.

Vi ringte så mannen som i det litauiske selskapsregisteret var oppført som «direktorius» for Staff 365. Han snakket engelsk, så vi fikk fortalt om saken vår og tilbød samtidig imøtegåelse. Han sa han ville ringe tilbake om noen dager. Før han la på tilbød vi å sende han en e-post med konkrete spørsmål. Det takket han ja til og sendte oss en sms med sin e-post-adresse.

Vi fikk ikke svar på e-posten, og heller ikke tak i han på nytt via telefon. Vi ringte da telefonnumrene oppført på nettsidene til både Aros Marine og Staff 365. Ingen svarte. Vi sendte en ny e-post til begge selskapene og til «direktorius». Ingen svarte.

Vi drøftet presseetikken med reportasjeledelsen, som vurderte at selskapet nå har fått tilstrekkelig tid og anledning til å svare. Vi publiserte saken: [Arbeidstilsynet ville gi selskap millioner i gebyr – men loven forbyr det.](#)

FASE 3: STORTINGET VÅKNER

10 Hvordan Stortinget omsider fikk svar

10.1 Åpen innsynsbegjæring

Saken om at arbeidsmiljølovens gebyrtak hadde stanset Arbeidstilsynets ønskede gebyr fikk umiddelbare konsekvenser på Stortinget. To dager etter publisering – på Stortingets siste dag før sommerferien – leverte partiet Rødt et representantforslag. De henviste til NRKs sak og skrev: *«Forslagsstillerne mener det er åpenbart at lovens tak for overtredelsesgebyrets størrelse gjør at selskaper kan spekulere i lønnsomheten ved å bryte loven.»* Partiet foreslo *«endring i arbeidsmiljøloven § 18-10 første ledd, der øverste grense for overtredelsesgebyret oppheves».*

Forslaget fikk raskt støtte fra motsatt side av det politiske spekteret. Vi publiserte nettsaken [Rødt og Frp vil la Arbeidstilsynet gi gigantbøter](#) og en tilsvarende [radio-reportasje](#).

Vi var nysgjerrige på om arbeidsministeren ville ta grep. Etter sommerferien sendte vi derfor det vi kaller en åpen innsynsbegjæring. Det vil si en innsynsbegjæring som skal fange opp det som eventuelt finnes, uten at vi vet om konkrete dokumenter. Vi ba departementet om innsyn i *«all eventuell korrespondanse mellom departementet og Arbeidstilsynet om nivået på overtredelsesgebyrer i perioden fra 1. juni og frem til denne innsynsbegjæringen behandles.»* Slik fikk vi identifisert én korrespondanse fra juli.

10.2 Spørsmålet som ikke ble besvart

Departementet valgte imidlertid å sladde nesten hele korrespondansen. Men vi skjønnte at det handlet om et skriftlig spørsmål fra Rødt på Stortinget om Arbeidstilsynets gebyrpraksis, etter Aftenpostens saker om lovbrudd i hyttebransjen⁹. Vi gikk til Stortingets nettsider og leste hele svaret fra arbeidsministeren der. Vi stusset over at én del av spørsmålet ikke var besvart. Rødt hadde bedt om en liste over alle gebyrene fra Arbeidstilsynet de siste fem år, spesifisert med firma og beløp. Det hadde statsråden hverken gitt eller kommentert. Hvorfor ikke?

---

⁹ Blant annet denne saken: <https://www.aftenposten.no/norge/i/mr9R7g/slapp-megaboeter-fordi-de-allerede-hadde-faatt-millionbot>

Vi ringte Rødt. De visste ikke. Vi gikk tilbake til innsynet fra departementet, som altså var grunnlaget for statsrådets svar til Stortinget. Men siden korrespondansen i all hovedsak var sladdet, fant vi ikke svar der på hvorfor statsråden hadde utelatt gebyr-listen.

10.3 Et offentlig brev finnes alltid to steder

Vi ba da om innsyn i den samme korrespondansen fra Arbeidstilsynet. Et offentlig brev finnes jo alltid to steder, hos mottaker og avsender. Siden offentliglova pålegger den som mottar et innsynskrav å vurdere det selvstendig, håpet vi Arbeidstilsynet ville sladde mindre enn departementet.

Tilsynet ga fullt innsyn. Slik fikk vi vite at tilsynet ikke hadde sendt fra seg gebyr-listen, fordi de mente den ikke burde offentliggjøres. Vi undret oss over dette. Kunne virkelig tilsynet bestemme at Stortinget ikke skulle få svar?

For å sjekke om vår undring var berettiget, kontaktet vi to eksperter på forvaltningsrett. De mente svaret reflekterte en manglende rolleforståelse og understreket at statsråden uansett var ansvarlig. Vi publiserte saken: [Nekter å gi Stortinget liste over serie-lovbrytere](#)

Saken førte til at Rødt på nytt ba statsråden om Arbeidstilsynets gebyr-liste. Denne gangen leverte Arbeidstilsynet og statsråden listen, som ble [publisert på Stortingets nettsider](#).

Offentlighøringen var historisk. Aldri tidligere har det eksistert en offentlig oversikt over hvem som har fått bot fra Arbeidstilsynet for brudd på arbeidsmiljøloven. Listen viste navnene på over 2000 selskaper og bøtenes størrelse, og spesifiserte hvem som har fått flere bøter.

11 Milliardspriket

11.1 Identifisering av gebyrsprik og tilsynsorganer

Etter at forslaget om å fjerne gebyrtaket i arbeidsmiljøloven var fremmet i Stortinget, diskuterte vi temaet i redaksjonen. Hvor store bøter gir andre tilsynsorganer? Er Arbeidstilsynets bøter spesielt lave?

Ved å google fant vi en nyhets sak fra 2020, der Konkurransetilsynet varslet overtredelsesgebyrer på 21 milliarder kroner til dagligvarebransjen for prissamarbeid. Den store kontrasten til Arbeidstilsynets gebyrgrense, gjorde at vi bestemte oss for å gjøre en skikkelig kartlegging.

Mange etater gjennomfører tilsyn som én av mange oppgaver. Vi bestemte oss for å kartlegge statlige organer med tilsyn som primær oppgave, siden disse var sammenlignbare med Arbeidstilsynet. Vi identifiserte 17 stykker under kategorien «Tilsyn» på E-innsyns virksomhetsoversikt og ved å lese om tilsyn på [snl.no](#) og andre nettstedet.

11.2 Sammenligning av lovhjemler

Vi sendte en identisk e-post til alle og ba om svar på spørsmål som: Har tilsynet anledning til å gi økonomiske sanksjoner og hvor er dette hjemlet? Hvordan beregnes størrelsen på slike sanksjoner? Finnes det noen øvre grense, i så fall hva er den? Hva er det største overtredelsesgebyret som tilsynet hadde gitt?

Vi samlet svarene i et regneark. På lovdata.no sjekket vi ordlyden i hjemlene de oppga. Slik identifiserte vi stor variasjon: Enkelte hadde ingen øvre gebyrgrense, mens Mattilsynet og Arbeidstilsynet hadde lavest gebyrtak. Mens Stortinget behandlet forslaget om å fjerne Arbeidstilsynets gebyrtak, publiserte vi saken: [Milliardsprik i bøtene fra offentlige tilsyn](#)

11.3 Kartlegging av partienes standpunkt

Arbeids- og sosialkomiteens behandling resulterte i et justert forslag. Nå ville tre partier ikke «fjerne», men «betydelig heve» gebyrtaket. Det ville uansett kreve en lovendring. I tillegg ville partiene pålegge Arbeidstilsynet å politianmelde grove saker om arbeidskriminalitet.

I dagene før Stortinget skulle stemme, spurte vi alle partiene om deres standpunkt. SV var lengst i tenkeboksen, men bekreftet omsider at de ville sikre flertall. På dagen for votering i stortingsalen viste flere representanter fra talerstolen til at mediesaker hadde dokumentert behovet for endring:

«NRK har belyst konkrete saker der den kriminelle profitten er det dobbelte av maksgrensen som Arbeidstilsynet kan gi, og der tilsynet selv mener at det er behov for å ilegge et høyere gebyr, får de altså ikke lov til dette.» (Anna Molberg, Høyre)

«Det har vært en rekke avsløringer fra både NRK og Aftenposten om grove brudd på arbeidsmiljøloven, blant annet i hyttebyggebransjen og også ved norske skipsverft. (...) Det er noe underlig når man ser på forskjellen på de bøtene som ulike statlige tilsynsorganer kan gi. (...) Så det er på tide at også Arbeidstilsynet kan gi saftigere bøter – som svir – enn de har fått gi fram til nå.» (Bjørnar Moxnes, Rødt)

Vi publiserte saken: [Nå får Arbeidstilsynet større slegge – SV sikrer flertall for megabøter](#) og en [nyhetsmelding](#) når voteringen var gjennomført og vedtaket formelt fattet.

12 Utfallet av politianmeldelsene

12.1 Identifisere ukjent-faktoren

Etter Stortingets vedtak som påla Arbeidstilsynet å politianmelde grove saker om arbeidskriminalitet, var det flere spørsmål som fortjente svar: Hva var utfallet av sakene Arbeidstilsynet tidligere hadde anmeldt? Ble de henlagt? Ble det gitt forelegg av politiet? Eller var det liten risiko for å bli dømt for arbeidslivskriminalitet i Norge?

Dette hadde vi allerede jobbet i flere måneder med å finne svar på. Det begynte med at vi spurte Arbeidstilsynet om statistikk på anmeldelser og utfall. De opplyste at de hadde levert 501 anmeldelser siden 2016. Men tilsynet visste ikke utfallet i 27 prosent av sakene.

12.2 Finne ut hvilke data som fantes

For å finne utfallet i disse sakene, ba vi tilsynet om nøkkelopplysninger. Vi fikk vite dato for anmeldelsen, hvilket politidistrikt som mottok anmeldelsen og om den var knyttet til en arbeidsulykke eller ikke. Dette ble sendt oss i et Excel-ark.

Deretter kontaktet vi Politidirektoratet og ba om en oversikt over hvilke statistikkoder som brukes for arbeidsmiljø-saker i politiets registre. Vi fikk tilbake en oversikt over 15 koder. Vi ba så om innsyn i form av tall på anmeldelser og utfall på disse kodene siden 2016.

Vi ba også om et møte med Politidirektoratets statistikk-kyndige, der vi diskuterte mer detaljert hvordan innsynskravet best kunne svares ut. Etter dette fikk vi innsyn i nøkkelopplysninger om alle slike saker i Strasad/BL – politiets sakssystem – i perioden 1. januar 2016-30. juni 2022. Totalt var det 5295 politisaker innen arbeidsmiljøkriminalitet. Vi fikk innsyn i form av et Excel-ark.

12.3 Spøringer i datasettet

Regnearket inkludert dato, politidistrikt, statistikk-kode (ulykke, lønn etc.) og påtalebeslutningen i sakene som var ferdig etterforsket.

Før vi kunne behandle opplysningene nærmere, måtte vi vaske rådataene. I det ene datasettet hadde politidistriktene en tallkode foran navnet på distriktet, mens i det andre var navnet oppført uten tallkode. Vi matet de vaskede dataene inn i en SQL-database¹⁰, for å kunne behandle dem gjennom spøringer.

Vi brukte spørringen INNER JOIN til å identifisere sakene med lik dato. Dette er en funksjon som identifiserer matchende verdier i to eller flere tabeller. Vi fikk 384 treff. Så la vi til enda et premiss. Vi ville bare ha saker med lik dato og likt politidistrikt i begge datasettene.

Dette var koden vi brukte:

```
SELECT * FROM Uttrekk  
INNER JOIN Anmeldelser  
ON Uttrekk.Dato = Anmeldelser.Anmeldelsesendtdato  
WHERE Uttrekk.Distrikt = Anmeldelser.Politidistrikt
```

Da fikk vi 46 treff. Det var altså 46 politisaker vi potensielt kunne identifisere utfallet av.

12.4 Innsyn i saksnumre

Da vi så nærmere på de 46 treffene som viste samme dato og politidistrikt, var det i noen tilfeller flere saker som var listet opp.

Vi drøftet mulige årsaker med Politidirektoratet og lærte at én anmeldelse kan generere flere politisaker, siden politiet oppretter én sak per straffebed. En annen mulighet var at det var to ulike hendelser på samme dato. Derfor ba vi POD om saksnummeret i disse sakene og ba politidistriktene opplyse om Arbeidstilsynet var anmelderen. Slik fikk vi luket ut sakene som ikke var relevante for det vi undersøkte.

12.5 Unike funn

I sakene der dato og politidistrikt matchet i vaskingen av Arbeidstilsynets data med politiets registre, undersøkte vi videre om Arbeidstilsynets opplysninger om ulykke/ikke ulykke matchet politiets koding av saken.

Dersom alle tre parametere matchet, hentet vi påtalebeslutningen fra politiets datasett.

Vi spurte Arbeidstilsynet om det var levert flere anmeldelser mens vi hadde jobbet med dataene. De opplyste da at de hadde gjort en ny gjennomgang og sendte oss oppdaterte tall.

---

¹⁰ SQL står for Structured Query Language, som på norsk oversettes med strukturert spørrespråk.

De hadde nå funnet utfall i enkelte av ukjent-sakene vi hadde undersøkt. Likevel hadde våre undersøkelser identifisert utfall i flere saker som fortsatt var ukjent for Arbeidstilsynet.

12.6 Forklaringen som ikke stemte

Vi merket oss at antallet anmeldelser fra Arbeidstilsynet hadde sunket kraftig de siste årene. Det kunne ikke bare skyldes korona, for også i 2022 var antallet svært lavt. Vi fant en forklaring i tilsynets siste årsrapport: De anmeldte nå færre saker til politiet fordi de i stedet ga overtredelsesgebyr.

Dette syntes vi rimet dårlig med det vi tidligere hadde lest i forarbeidene til arbeidsmiljølovens innføring av hjemmel til å ilegge gebyr. Der stod det at gebyr ikke skulle erstatte anmeldelser.

Vi samlet resultatet fra kartleggingen og kontrasten mellom forarbeidene og Arbeidstilsynets anmeldelsespraksis i saken: [Nesten ingen dømmes når Arbeidstilsynet politianmelder](#)

12.7 Nye forslag på Stortinget om å styrke Arbeidstilsynet

Avsløringen gjorde at Rødt på Stortinget leverte et [skriftlig spørsmål til justisministeren](#) om politiets prioriteringer av anmeldelser fra Arbeidstilsynet. Justisministeren mente foretaksstraff ofte ville være en riktig reaksjon.

Da varslet Rødt et representantforslag om en ny endring i arbeidsmiljøloven. Partiet ville la Arbeidstilsynet skrive ut bøter ledende personer i foretak med grove lovbrudd. I dag kan tilsynet kun gi gebyr til selve foretaket, og gebyret frafalles hvis foretaket går konkurs.

Omtrent samtidig fremmet også SV [et representantforslag i Stortinget](#). Partiet krevde omfattende endringer i Arbeidstilsynet, gjennom en tillitsreform, flere inspektører og en full gjennomgang av hjemler for informasjonstilgang og sanksjonsmuligheter. Vi omtalte begge forslagene i denne saken, hvor vi identifiserte politisk flertall for en full gjennomgang av Arbeidstilsynets hjemler: [Flertall på Stortinget: Nå kan Arbeidstilsynet få sterkere skyts](#)

13 Bite seg fast

13.1 Bot og bedring?

I prosjektet har det vært viktig å følge opp tidligere saker, ved å sjekke om Arbeidstilsynets sanksjoner har hatt noen effekt.

I mai 2022 hadde Vard-ledelsen under intervju med oss lovet bot og bedring. Arbeidstilsynet hadde godkjent deres nye kontrollrutiner. Høsten 2022 kontaktet vi Vard og spurte om alt nå var på stell. De fortalte at de hadde avdekket regelbrudd hos underleverandører. Ergo syntes det som at kontrollrutinen fungerte.

Men i E-innsyn så vi at enkelte tilsynssaker fra høsten 2021 vedvarte. Innsyn i nye tilsynsrapporter viste ferske tilfeller av underbetaling ved verftet. Spanske Electromecánica, som hadde sluppet unna rekordgebyret på 1,5 millioner kroner, var tatt igjen - av Arbeidstilsynet, og ikke av Vard. Kontrollrutinen hadde altså ikke hindret ny underbetaling. Vi publiserte saken: [Verft lova bot og betring – no har arbeidarar igjen fått for lite lønn](#)

13.2 Ingen straff for 30 kroner i timen

I listen over alle overtredelsesgebyrer fra Arbeidstilsynet, som statsråden offentliggjorde, fant vi størrelsen på boten til det rumenske selskapet Epoxy Floor: 250.000 kroner. Vi var tidligere blitt nektet innsyn i denne opplysningen fordi selskapets klage ikke var ferdigbehandlet, men Arbeidstilsynet hadde ikke vasket gebyr-listen de sendte statsråden mot klagebunken.

Klagen ble ferdigbehandlet tre måneder senere. Da vi fikk innsyn i det endelige vedtaket, viste det seg at hele boten var opphevet, fordi Arbeidstilsynet hadde sendt boten til feil land. Nok en verftleverandør hadde altså sluppet unna, til tross for lovbrudd.

Parallelt hadde vi spurt om hvorvidt den nest største boten fra topp fem-listen var betalt. Tilsynet ville først ikke svare og henviste oss til Statens Innkrevingsentral. Da påpekte vi at vi tidligere – i saken om Izoton – hadde fått vite om overtredelsesgebyret var betalt. Da snudde tilsynet og opplyste om en «inkurie». Vi ba om intervju for å lære mer om inkurien og publiserte saken: [Arbeidstilsynets gebyrtabber: Ga millionbot – krevde aldri inn pengene](#)

14 Spesielle erfaringer

14.1 Løpende publisering som metode

NRKs Dokumentar- og samfunnsavdeling har tradisjonelt samlet hovedfunn og reaksjoner i én stor sak, og fulgt opp med enkelte nyhetssaker like etterpå. Vårt graveprosjekt har i stedet brukt løpende publisering som metode. Over nærmere ni måneder har vi jevnlig publisert nye funn og høstet reaksjoner. Kraften i den løpende publiseringen har drevet sakene fremover, skapt debatt og trigget frem politiske konsekvenser med varige endringer. Publiseringsstrategien har også gitt tips som har ført til saker, blant annet om [rekordboten som forsvant](#).

14.2 Pressemelding som brekkstang

Våren 2022 uttalte Skatteetaten til NRK at det var «for tidlig» å si noe om sanksjoner etter ulovlig arbeid ved verftene. Høsten 2022 spurte vi om etaten nå hadde sanksjonert. De ville da ikke si noe om dette og henviste til taushetsplikten. Like etterpå sendte Skatteetaten ut en pressemelding om sine konklusjoner etter å ha undersøkt pendlerbolig-sakene. Pressemeldingen inneholdt opplysninger om antall saker, reaksjoner og beløp.

Vi kontaktet da Skatteetaten på nytt og spurte hvorfor de ikke kunne opplyse om det tilsvarende etter verftkontrollen. Etter flere runder ga etaten omsider opplysninger om reaksjoner mot leverandører ved norske verft, noe [vi publiserte i denne saken](#).

14.3 Det allmektige tilsynsorganet

Under kartleggingen av 17 tilsynsorganer ba vi Konkurransetilsynet om saksnummer og innsyn i saken hvor de har varslet bøter på 21 milliarder kroner til dagligvarebransjen. Tilsynet avslo innsyn og nektet å opplyse om saksnummeret. Vi stilte spørsmål ved om ikke saksnummer-nekten ville vært brudd på veiledningsplikten i forvaltningsloven. Tilsynet opplyste da om saksnummeret likevel. I innsynsavslaget stod det at vedtaket ikke kunne påklages. Vi stusset over påstanden om fraværet av klageadgang og ba NRKs jurister undersøke. Det viste seg at konkurranseloven § 26 slår fast at offentleglova ikke gjelder for

slike gebyrsaker inntil de er endelig avgjort. Vi mener det er prinsipielt svært problematisk at et innsynsavslag fra tilsynet, som førsteinstans, ikke kan påklages til et overordnet organ.

15 Avsløringer og konsekvenser

Avsløringer:

- Dokumentasjon på grov underbetaling og brudd på arbeidstidsbestemmelser.
- Manglende kontroll på hvilke selskaper og personer som arbeider ved verftene.
- Selskaper og arbeidere har ikke vært registrert hos norske myndigheter slik de skal være.
- Verftkonsernet Vards nye rutiner, godkjent av Arbeidstilsynet, har ikke hindret nye tilfeller av grov underbetaling.
- Arbeidstilsynets bøter er så lave at det har lønnet seg å bryte loven.
- Det er enorme sprik i hvor store overtredelsesgebyrer statlige tilsynsorganer har lov til å gi.
- Nesten ingen av Arbeidstilsynets anmeldelser fører til domfellelse.
- Arbeidstilsynet gir gebyrer i stedet for å anmelde saker til politiet.
- Arbeidstilsynet har ikke krevd inn den nest største boten de har ilagt.
- Arbeidstilsynet behandlet en klage etter at de hadde slått fast at klagefristen var utløpt og endelig – og opphevet deretter den største boten de har ilagt.

NRKs journalistikk har ført til, eller bidratt til, en rekke konsekvenser:

- Enkelte underleverandører har blitt svartelistet av Norges største verftkonsern.
- Skatteetaten og Arbeidstilsynet har fulgt opp selskaper for å sørge for at de arbeider lovlig i Norge.
- Flere verft har endret rutiner og systemer for å avdekke sosial dumping og sikre etterlevelse av loven.
- Arbeidsministeren [har offentliggjort en liste over alle virksomheter som har fått overtredelsesgebyr](#) og størrelsen på disse gjennom fem år.
- Regjeringen har nedfelt å «styrke Arbeidstilsynets kapasitet til å utføre tilsyn og etatens muligheter til å reagere mot lovbrudd.» ([Handlingsplan mot sosial dumping fra 01.10.22](#))
- Stortinget har [vedtatt at Arbeidstilsynets gebyrtak skal bli betydelig høyere](#), noe som vil innebære en endring i arbeidsmiljølovens øvre gebyrgrense.
- Stortinget har [vedtatt at grov arbeidskriminalitet rutinemessig skal politianmeldes](#).
- Arbeidsministeren har gitt Arbeidstilsynet instruks om økt tilstedeværelse, flere overtredelsesgebyr og rutinemessige politianmeldelser ([Tildelingsbrev for 2023](#))
- Det er fremmet et [representantforslag i Stortinget om en tillitsreform i Arbeidstilsynet](#), flere inspektører og gjennomgang av hjemler for tilsyn, informasjonstilgang og sanksjonsmuligheter. Det er per i dag politisk flertall for gjennomgangen.
- Det er varslet et representantforslag om endring av arbeidsmiljøloven så Arbeidstilsynet får hjemmel til å gi overtredelsesgebyr til *personer* med en ledende rolle i foretak, ved grove lovbrudd. I dag kan tilsynet kun gi gebyr til foretak.
- Begge representantforslagene vil behandles på Stortinget våren 2023.

VEDLEGG: Liste over publiserte saker

- 03.05.2022 [Bygget luksusskip for luse lønn](#) (NETT)
- 03.05.2022 [Verft avslørt for grove brudd](#) (TV)
- 04.05.2022 [LO-sjefen tornar mot verfta: – Det er slaveliknande kontraktar](#) (NETT)
- 07.05.2022 [Norske verft i hardt vær](#) (RADIO)
- 06.06.2022 [Verft-selskap dømt for grove brudd på arbeidsmiljøloven](#) (NETT)
- 14.06.2022 [Monterte heiser i luksusskip – får rekordgebyr fra Arbeidstilsynet](#) (NETT)
- 15.06.2022 [Arbeidstilsynet ville gi selskap millioner i gebyr – men loven forbyr det](#) (NETT)
- 17.06.2022 [Rødt og Frp vil la Arbeidstilsynet gi gigantbøter](#) (NETT)
- 17.06.2022 [Vil la Arbeidstilsynet gi kjempegebyrer](#) (RADIO)
- 12.09.2022 [Nekter å gi Stortinget liste over serie-lovbrytere](#) (NETT)
- 05.10.2022 [Arbeidstilsynet gjør helomvending – dropper rekordgebyr](#) (NETT)
- 18.10.2022 [Arbeidstilsynet droppet rekordbot: – Lett å slippe unna med juks](#) (NETT)
- 15.11.2022 [Milliardsprik i bøtene fra offentlige tilsyn](#) (NETT)
- 23.11.2022 [Nå får Arbeidstilsynet større slegge – SV sikrer flertall for megabøter](#) (NETT)
- 20.12.2022 [Verft lova bot og betring – no har arbeidarar igjen fått for lite lønn](#) (NETT)
- 02.01.2023 [Nesten ingen dømmes når Arbeidstilsynet politianmelder](#) (NETT)
- 10.01.2023 [Arbeidstilsynets gebyrtabber: Ga millionbot – krevde aldri inn pengene](#) (NETT)
- 16.01.2023 [Flertall på Stortinget: Nå kan Arbeidstilsynet få sterkere skyts](#) (NETT)